

Харицька А.М.
студент,
Київський університет культури

СКЛАДОВІ ВІДНОСИН З СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Законодавством України та міжнародними нормативно-правовими актами кожному гарантується право на сім'ю. Проте через певні фізичні або морально-етичні перешкоди реалізувати своє право на сім'ю можуть далеко не всі. Однією з перешкод можна назвати достатньо високий рівень жіночої безплідності. В Україні за даними державної статистики зареєстровано 38 998 випадків жіночого та 11 210 чоловічого безпліддя.

Одними із складових відносин з сурогатного материнства є поняття сурогатного материнства, сурогатної матері, договору сурогатного материнства.

Поняття сурогатного материнства в законодавстві України не закріплено, однак в наукових джерелах є багато пропозицій з приводу цього визначення. Так, Майданика Р. А. зазначає, що відносинами сурогатного материнства є правовідносини щодо виношування сурогатною матір'ю дитини, зачатої біологічними батьками (повна сурогатність), або донором і жінкою з використанням її яйцеклітини (часткова / гендерна сурогатність), чи за допомогою донорського ембріона (який не має генетичного зв'язку з батьками), застосування до сурогатної матері відповідних процедур, подальшого передання дитини біологічним батькам і визнання батьківства в установленому законодавством порядку на підставі договору, укладеного між батьками цієї дитини та сурогатною матір'ю або між зазначеними особами й медичним закладом [1, с. 218]. На думку Герц А. А. сурогатне материнство – це перенесення заплідненої яйцеклітини до організму генетично сторонньої жінки, яка виношує і народжує дитину не для себе, а для подружжя, яке з різних причин не могли мати дітей [2, с. 258].

Проаналізувавши вищевикладений матеріал, можна зробити висновок, що сурогатне материнство – це допоміжна репродуктивна технологія, яка використовується для лікування безпліддя, шляхом імплантації ембріона, який несе генетичний матеріал подружжя або одного з подружжя і донора, в тіло генетично сторонньої жінки, з метою виношування і народження дитини, яка в подальшому буде визнана такою, що походить від подружжя відповідно до договору, який укладається між подружжям і сурогатною матір'ю, на комерційній або не комерційній основі.

Наступною складовою відносин з сурогатного материнства є сурогатна матір. Всесвітня організація охорони здоров'я оперує не терміном «сурогатна матір», а терміном «гестаційний кур'єр», розуміючи під ним жінку, у якої вагітність наступила як результат запліднення ооцитів сперматозоїдами третьої сторони – пацієнтів. Вона виношує дитину під час вагітності з тими

умовами або договором, що батьками новонародженої дитини одна чи обидві людини, чії гамети використовувались для запліднення [3, с. 74-76]. Герц А. А. зазначає, сурогатна матір – це жінка, яка за допомогою штучного запліднення виношує та народжує дитину для іншої особи або сім'ї, які за медичними показниками не мають змоги зачати та народити дитину [2, с. 285]. На нашу думку, більш повним було б визначення сурогатної матері як повнолітньої, дієздатної жінки, яка погодилась, на умовах договору про сурогатне материнство, виносити та народити дитину для іншої особи або сім'ї, які за медичними показниками не можуть виносити та народити дитину.

Що стосується договору про сурогатне материнство, то його законодавчого закріплення немає також. Таким чином до нього застосовуються загальні засади цивільного законодавства. Поняття договору про сурогатне материнство ґрунтується на відносинах між подружжям та сурогатною матір'ю. Договір сурогатного материнства, як домовленість між особами, що бажають стати батьками, та жінкою (сурогатною матір'ю), що згідна на перенесення в її організм ембріона людини, в умовах акредитованого закладу охорони здоров'я, виносити, народити дитину з подальшою її передачею іншій стороні, за винагороду або без неї [4].

Договір сурогатного материнства відповідає положенням Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) про договори. І у ч. 3 ст. 6 ЦК України зазначається, що сторони у договорі можуть відступити від актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Виходячи з цього можна зробити висновок, що договір про сурогатне материнство – це домовленість, яка містить істотні умови, закріплені законодавчо, та умови на розсуд сторін, які не порушують їхні права, між подружжям або окремою особою, що не можуть мати дітей природнім шляхом, і жінкою, яка відповідає вимогам щодо сурогатної матері, про надання послуги з виношування та народження нею дитини, яка генетично походить від подружжя або одного з них, а також надання нею письмової, нотаріально засвідченої згоди на запис подружжя батьками дитини.

На нашу думку, передача дитини подружжю не може бути умовою або метою договору, адже людина не може бути предметом договору. Тому ми пропонуємо внести обов'язкову умову для таких видів договорів, як надання письмової згоди на запис подружжя батьками дитини.

Таким чином для повного і безпосереднього регулювання відносин з сурогатного материнства, необхідно внести доповнення в чинне законодавство України у вигляді глави, яка надасть визначення та регулювання основних понять та відносин, пов'язаних з сурогатним материнством.

Список використаних джерел:

1. Майданик Р. А. Репродуктивні права. Сурогатне материнство / Р. А. Майданик. – К.: Алетра, 2013. – 48 с.
2. Герц А. А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг: дис. Герц А. А. к. ю. н: 12.00.03 / Герц Алла Анатоліївна. – Львів, 2016. – 421 с.
3. Коломієць А. С. Цивільно-правові відносини з сурогатного материнства / А. С. Коломієць // Правовий вісник академії банківської справи. – 2012. – № 2. – С. 72-74.
4. Коренга Ю. В. Договір сурогатного материнства / Ю. В. Коренга // Трибуна дисертанта. – 2012. – С. 133-137.

Хомченко О.В.

студент,

Національний авіаційний університет

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ,
ЗАВДАНОЇ МАЛОЛІТНЬОЮ ТА НЕПОВНОЛІТНЬОЮ ОСОБОЮ**

Відповідно до ст. 1178 Цивільного Кодексу України (далі – ЦК України) Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (особами, що їх замінюють) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи, – якщо вони не доведуть, що шкода не є наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою. Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах, а у разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (особами, що їх замінюють) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини за ст. 1179 ЦК України [1].

Відповідно до ст. 31 ЦК України малолітньою особою визнається фізична особа, яка досягла 14 років. За нормам ЦК УРСР 1963 р. градація за віковою ознакою виділяла осіб, що не досягли 15 років, існувала думка про те, що такі особи є повністю недієздатними. Цей висновок спирався на норми тогочасного законодавства. Погодитися з цим неможливо, оскільки закон наділяв таку категорію осіб певною, хоч і незначною, дієздатністю, отож є більш доцільним встановлення часткової дієздатності для малолітніх осіб. Згідно з ст. 30 ЦК України, дієздатністю фізичних осіб є здатність своїми власними діями здобувати для себе цивільні права і самостійно їх здійснювати, а також здатністю своїми діями створювати для себе цивільні